

Émile Zola
UMETNINA

prevedel Jaroslav Skrušný

I

Claude je šel mimo Mestne hiše, ravno je zazvonilo dve zjutraj, ko je prihrumela nevihta. V razbeljeni julijski noči je kot umetnik, vandrovec, zaljubljenec v nočni Pariz brezbrizno pohajkoval po mestni tržnici Halles.¹ Na lepem so začele na gosto padati debele dežne kaplje, da se je opotekav in kot brez glave spustil v tek po Grèvskem nabrežju. Toda že na Mostu Ludvika Filipa se je ves zasopel in jezen sam nase ustavil: strah pred mokroto se mu je zazdel trapast, zato je v gosti temi med pljuskanjem dežja, ki je štropotal po plinskih svetilkah, s povešenimi rokami počasi krenil čez most.

Sicer pa mu je preostalo le še nekaj korakov. Ko je zavil na Burbonsko nabrežje na Otoku svetega Ludovika, je močan blisk osvetlil ravno in plosko črto starih palač, ki se vzdolž ozkega pločnika vrstijo ob toku Sene. Odblesk je razsvetlil stekla v visokih oknih brez naoknic in razgalil veličasten in otožen videz starodavnih pročelij do najmanjših podrobnosti: kamnit balkon, stebričasto ograjo na terasi, izklesan venec nad vhodnim portalom. Tu, v podstrešni čumnati nekdanje palače Martoy na vogalu Ulice brezglave ženske, je imel slikar svoj atelje.² Za hip osvetljeno nabrežje je spet utonilo v temò, silovit udarec groma je stresel spečo četrtr.

Ko je prišel do svojih starih, nizkih in z železom okovanih polkrožnih vrat, je, oslepljen od dežja, zatipal za gumbom zvonca; kar poskočil je od presenečenja, ko je

v temnem kotu otipal živo telo, stisnjeno ob hrastove dveri. V hipni svetlobi naslednjega bliska je zagledal visoko, temno oblečeno in premočeno mladenko, ki je drgetala od strahu. Potem ko ju je tresk naslednjega groma dodobra prestrašil, je vzkliknil:

»Lepa reč, kdo bi si mislil! ... Kdo ste, kaj delate tukaj?«

Ni je več videl, le slišal je lahko, kako hlipa in jeclja.

»Ne storite mi hudega, gospod ... Izvošček, ki sem ga najela na kolodvoru, me je opetnajstil in me surovo odložil pred temi vrati ... Veste, v bližini Neversa se je iztiril vlak. Imeli smo štiri ure zamude, osebe, ki naj bi me pričakala, ni bilo nikjer več ... Moj Bog, prvič sem v Parizu, gospod, pojma nimam, kje sem ...«

Zaslepljujoč blisk ji je pretrgal besedo; s široko odprtimi očmi se je preplašeno zazrla v temačen predel neznanega mesta in zagledala višnjekasto prikazensko podobo nekega izmišljenega, fantastičnega kraja. Dež je ponehal. Onstran Sene so se na Ormeškem nabrežju nizale nizke sive hiške, ki so jih v pritličju krasila pisana lesena pročelja trgovinic, pod nebo pa so se stegovala v neravni, prelomljeni črti; svetlika-joče se obzorje v daljavi se je bočilo od modrikastih skrilastih streh nad podstrešnimi okni Mestne hiše na levi do svinčene kupole Svetega Pavla na desni. Najbolj je v dekletu vzbujala grozo ozka rečna struga, globoka tesen, po kateri se je na tem kraju vila gosta in črnikasta Sena, od čokatih stebrov Marijinega mostu do vitkih lokov novega Mosta Ludvika Filipa. Vsakršne skrivnostne gmote so se pozibavale

na vodni gladini, pravcata dremajoča flota čolnov in jadrnic, plavajoča pralnica in splav z bagrom za čiščenje dna, ki sta bila z verigo privezana k bregu; nižje spodaj so ob nasprotnem bregu počivale s pre-mogom natovorjene barkače in plivkali dolgi plitvi vlačilci, naloženi z drobno zdrobljenim peskom, nad njimi je pod nebo stegoval svoje orjaške lovke železen žerjav. Vse je v trenutku spet utonilo v temo.

»Lahkoživka pač,« je pomislil Claude, »cipica, ki postopa po ulicah in lovi moške.«

Ženski ni zaupal: zgodbica o nesreči, zamudi vlaka in nasilnem izvoščku se mu je zdela iz trte izvita. Punca se je ob naslednjem udarcu groma od groze še bolj stisnila v kot.

»Tukaj vendar ne morete spati,« je rekel na glas.

Še močneje je zajokala in hlipnila:

»Lepo vas prosim, gospod, odpeljite me v Passy ...
V Passy sem namenjena.«

Skomignil je z rameni: ga ima mar za bedaka? Samodejno se je obrnil proti Celestinskemu nabrežju, kjer je bila fijakarska postaja. Videti ni bilo niti ene svetilke.

»A v Passy, ljubica, zakaj pa ne kar v Versailles? ... Kje, za vraga, naj ob tej uri in ob takem vremenu staknem izvoščka?«

Kriknila je, oslepil jo je nov blisk; tokrat je pred seboj zagledala razdejano mesto, kopajoče se v krvi. Pred njo se je odprlo gromozansko brezno, rečna bregova sta v krvavo rdečih plamenih, kot bi se razdivjal požar, tonila v nedogledne globine. Prikazale so se najmanjše podrobnosti, videti je bilo majhne spuščene

žaluzije na Ormeškem nabrežju in dvoje zarez, ki jih v strnjeno vrsto pročelij vrezujeta Bajtarska ulica in Ulica belega pava;³ pri Marijinem mostu bi človek lahko preštel vsak list mogočnih platan, ki na tistem kraju spletajo venec bohotnega zelenja; medtem so na drugi strani reke, ob sprehajališču pod Mostom Ludvika Filipa, zažarele nizke, v štirih redih razvrščene vlečne ladje, do roba naložene s kopicami rumenih jabolk. Videti je bilo vrtince na vodni gladini, visoki dimnik obrežne pralnice, negibno verigo ladje z bagrom, kupe peska v pristanišču nasproti, neverjetno zmešnjavo najrazličnejših stvari, ves svet, nagneten v rečnem toku, ki se je valil skozi globok jarek, izkopan od enega konca obzorja do drugega. Nato je nebo spet ugasnilo, reka je med udarci strel v dalj valila le še temò.

»Oh, moj Bog, vsega je konec! ... Oh, moj Bog, le kaj bo z menoj?«

Znova je začel na gosto padati dež, ki ga je nosil tako močan veter, da je pometel in spral nabrežje, kot bi dvignili zapornico.

»Spustite me že domov,« je zarobantil Claude, »to vendar ne vodi nikamor!«

Oba sta bila premočena do kože. V motni svetlobi plinske svetilke, pritrjene na vogalu Ulice brezglave ženske, je Claude videl, kako v nalivu, ki je butal ob vrata, voda v potočkih curlja s punce, obleka se ji je tesno prilepila na telo. Zasmilila se mu je: lepega dne je med nevihto s ceste pobral celo psa! Hkrati ga je sočutnost jezila, še nikoli ni domov pripeljal dekleta, do žensk se je vèdel kot fant, ki mu ni mar za punce,

z negodno sramežljivostjo, ki jo je skrival za ošabno surovostjo; deklina ga ima najbrž res za norca, če ga skuša omrežiti s tako ceneno vodvilsko predstavo! Vendar je nazadnje le rekel:

»Dovolj besedi, stopiva gor ... Prespali boste pri meni.«

Še bolj se je ustrašila in se mu postavila po robu.

»Pri vas? O moj Bog, ne, to ni mogoče ... Lepo vas prosim, gospod, odpeljite me v Passy, na kolenih vas rotim!«

Zdaj se je zares ujezil. Čemu ves ta cirkus, ko ji vendar ponuja zatočišče? Dvakrat je že bil pritisnil na zvonec. Nazadnje so se vrata vdala, neznanko je potisnil v vežo.

»Ne in ne, gospod, če vam pravim, da ne ...«

Vnovič jo je oslepil blisk, in ko je še zagrmelo, je v grozi planila noter. Ko so se težka vrata zaprla za njo, se je znašla v velikanski veži v popolni temi.

»Gospa Joseph, jaz sem!« je hišnici zavpil Claude.

In po tihem dodal:

»Dajte mi roko, morava še čez dvorišče.«

Podala mu je roko, do kraja zbegana in nebogljena se ni mogla več upirati. Vštric sta stekla skozi diluvijski naliv. Prečkala sta čisto pravo plemenitaško dvorišče, razsežno, s kamnitimi arkadami, ki so se skrivale v senci. Potem sta pritekla na ozek hodnik brez vrat; izpustil je njeno dlan, slišala je, kako med kletvicami skuša uprasniti vžigalico. Vse so bile mokre; tipaje sta se morala vzpenjati po stopnicah.

»Držite se za ograjo in pazite, stopnice so zelo visoke.«

Ozke stopnice, nekdanje stopnišče za služinčad, so vodile skozi tri neznansko visoka nadstropja; mladenka je ob vsakem koraku nerodno zadevala in se spotikala obnje, da je imela čisto obtolčene noge. Potem jo je Claude opozoril, da morata skozi dolg hodnik; stopala je za njim in se z obema rokama oprijemala zidov, dokler se po neskončnem koridorju nista prebila do pročelja, ki je gledalo na nabrežje. In znova stopnišče, tokrat na podstrešje, še eno nadstropje lesenih stopnic, ki so jima škripale pod nogami, brez ograje, majave in razpokane, kot bi se vzpenjala po neobtesanih deskah mlinarjeve lestve. Na vrhu je bil stopniščni podest tako ozek, da se je punca nehote zaletela v mladeniča, ki je iskal ključ. Naposled je odprl vrata.

»Nikar ne vstopajte, počakajte! Drugače se boste spet kam zaleteli.«

In ni se zganila. Globoko je sople, srce ji je divje utripalo, v ušesih ji je šumelo, vzpon v temi jo je do kraja izmučil. Zdelo se ji je, da se je ure in ure vzpenjala po tem blodnjaku, skozi zmešnjavo stopnišč in hodnikov, bila je prepričana, da nikdar več ne pride dol. V ateljeju je bilo slišati zamolke korake, obdrsnila jo je nevidna roka, neki predmeti so vseprek padali na tla, oglasila se je pridušena kletev. Na vratih se je prikazala svetloba.

»Zdaj lahko vstopite, posrečilo se mi je.«

Vstopila je in se razgledala okrog sebe, ne da bi kaj prida videla. Ena sama svečka je brlela v pet metrov visoki podstrešni izbi, zatrpani z vsakršno ropotijo, in metala dolge strašljive sence na sivo obarvane zi-

dove. V poltemi ni ničesar razločila, pogled je dvignila proti veliki zastekljeni odprtini pod stropom, po kateri je oglušujoče štropotal dež, kot bi ropotal vojaški boben. Prav v tistem trenutku je nebo razparal slepeč blisk, takoj zatem je tako blizu zagrmelo, da se je zdelo, kot bi se sesulo ostrešje. Prsteno bleda in brez besed se je zgrudila na stol.

»Hudirja,« je zamrmral Claude in tudi sam rahlo pobledel, »tale je pa blizu usekala! ... Skrajni čas je že bil, tule nama je vseeno bolje kot na ulici, mar ne?«

Stopil je k vratom in jih hrupno zadrlesnil ter dvakrat zaklenil, mladenka ga je tačas začudeno opazovala.

»Pa sva doma!«

Nevihta je počasi pojenjavala, grmelo in bliskalo se je le še v daljavi, dež je kmalu ponehal. Claude, ki je na lepem začutil nekakšno nelagodje, si je mladenko na skrivaj pobliže ogledal. Ni bila videti napak, vsekakor je bila še mlada, največ dvajsetih let. Vse to je v njem le še okrepilo nezaupanje, čeravno se ga je hkrati loteval rahel nezaveden dvom, neki nejasen občutek mu je dopovedoval, da si punca mogoče le ni vsega gladko izmislila. Kakorkoli že, naj se ima za še tako prebrisano, se bridko moti, če misli, da ji bo nasedel! S poudarjeno zadirčnostjo je odrezal:

»Bova legla? Se bova hitreje posušila.«

Nenadna panika jo je pognala kvišku. Tudi ona si ga je pozorno ogledala, ne da bi mu pogledala v oči; suhljati mladenič robotih kretenj in besedi ter s krepko bradato glavo ji je vlival strah v kosti, saj je bil s

črnim polstenim klobukom in ponošenim, od dežja spranim rjavim površnikom videti, kot bi pravkar stopil iz kakšne strašljive povesti o tolovajih. Zamrmrala je:

»Ne, hvala, bom spala kar oblečena.«

»Kako, oblečena? Saj vse teče od vas! ... Nič ne slepomišite, takoj se slecite!«

Prestavil je nekaj stolov in umaknil napol razparano špansko steno. Za njo je zagledala toaletno mizico in majhno železno posteljo, s katere je odgrnil pregrinjalo.

»Ne, nikar, gospod, res ni treba, zagotavljam vam, da se ne zganem od tod!«

Mahoma ga je popadla jeza, zakrilil je z rokami in udaril s pestjo po mizi.

»Prizanesite mi že enkrat, zaboga! Odstopam vam posteljo, vi pa se pritožujete! ... In ne delajte panike, ni nobene potrebe! Jaz bom spal na divanu.«

Z grozečim izrazom je stopil proti njej. Trda od strahu, saj je bila prepričana, da jo bo udaril, si je s tresočimi rokami snela klobuk. Od kril ji je na pod curljala voda. Claude se je še naprej jeznorito mrščil. In vendar je bilo videti, da se mu je v srcu porodil rahel pomislek, nazadnje se je omehčal in rekel:

»Če čutite odpor, rade volje zamenjam rjuhe.«

In že jih je potegnil s postelje in vrgel na divan na drugem koncu ateljeja. Potem je iz omare vzel drug par rjuh in sam postlal posteljo, spretno in hitro kot nekdo, ki je vaje takih opravil. S skrbno roko je poravnal odejo ob zidu, razrahljal blazino in odgrnil rjuho.

»Takole, zibka je nared, zdaj pa spat!«

Ker ni še vedno nič rekla, marveč je stala kot lipov bog in s tresočimi se prsti šarila po životcu, ki ji ga nikakor ni uspelo odpeti, je prednjo postavil špansko steno. Moj bog, kakšna sramežljivost! Sam je naglo skočil med rjuhe: oblačila je obesil na staro slikarsko stojalo in se zleknil na divan. Ko je že hotel upihnniti svečo, je pomislil, da punca najbrž v temi ne bo ničesar videla, in je še za hip počakal. Spočetka ni zaznal nikakršnega premika: najbrž še kar stoji na mestu, tik ob železni postelji. Potem pa je le zaslišal tihcen šelest blaga, počasne in pridušene gibe, kot da si je šele zdaj zares opomogla in z negotovostjo prisluškuje in čaka, kdaj bo ugasnil luč. Nazadnje je po neskončno dolgih minutah vendarle tiho zaječala vzmet v žimnici, nakar je zavladata globoka tišina.

»Je vse v redu z vami, gospodična?« je z zmehčanim glasom vprašal Claude.

Odgovorila je s komaj slišnim izdihom, še vedno drgetajoč od razburjenja.

»Da, gospod, vse je v redu.«

»Potem pa lahko noč.«

»Lahko noč.«

Upihnil je svečo, zavladata je še globlja tišina. Navkljub utrujenosti so se mu veke kmalu spet odprle, nemiren in nespečen je oči upiral v zastekljeno odprtino na stropu. Nebo se je zjasnilo, videl je migljati zvezde v žgoči julijski noči; kljub nevihti je bilo tako soparno, da je golorok in nepokrit puhtel od vročine. Punca mu ni dala miru, globoko v njem je divjal zagrizen spopad med prezirom, ki ga je z veseljem

razkazoval, strahom, da bi si zagrenil življenje, če bi popustil skušnjavi, in bojzljivo, da bi izpadel smesen, če ne bi izkoristil priložnosti; nazadnje je prevladal prezir, počutil se je močnega, predstavljal si je, kako bi mu skušnjava zapletla mirno življenje, zato je vriskal v duši, da jo je bil v kali zatrl. Še bolj ga je dušilo, izpod rjuh je osvobodil še noge, v težki glavi pa se mu je v polsanjskem prividu med bleščočim migetanjem zvezd zvrstil sprevod golih zaljubljenih žensk, parada mesenih ženskih teles, ki jih je tako oboževal.

Potem so se mu misli še bolj zameglile. Kaj neki počne deklina? Dolgo je mislil, da spi, ker od sebe ni dala nobenega glasu, zdaj pa je slišal, da se, tako kot on, obrača v postelji, a tako previdno, da si niti pošteno dihati ne upa. Navzlic pičlim izkušnjam z ženskami je skušal po pameti razčleniti zgodbico, ki mu jo je napletla; ko so za njim prišle vse podrobnosti, je bil do kraja zmeden, z nobeno logiko si ni mogel pomagati, čemu bi si po nepotrebem razbijal glavo? Najsi je govorila resnico ali lagala, njemu je popolnoma vseeno! Naslednji dan bo vzela pot pod noge: na svidenje, lahko noč, in vsega bo konec, videla se ne bosta nikoli več. Šele proti jutru, ko so zvezde začele bledeti, se mu je posrečilo zaspati. Neznanka za špansko steno se je kljub zdelanosti od utrudljivega potovanja še naprej premetavala po ležišču, dušil jo je težek zrak pod cinasto streho; minila jo je obzirnost, iznenada je vzdrgetala v nekakšni živčni nepotrepežljivosti in zavzdihnila od nelagodja kot devica, ki jo draži navzočnost moškega, spečega v neposredni bližini.

Ko je Claude zjutraj odprl oči, je najprej nejeverno zamežikal. Bilo je že precej pozno, skozi zastekljeno strešno okno je padal širok slap sončne luči. Zagovarjal je namreč teorijo, da si morajo mladi pleneristični⁴ slikarji najemati ateljeje, za katere akademskim slikarjem ni mar, prostore, ki jih z živim plamenom svojih žarkov obiskuje sonce. A že prvo presenečenje ga je prikovalo, da je z bosimi nogami obsedel na mestu. Zakaj, za vraga, je prespal na divanu? Ko se je z očmi, krmežljivimi od spanca, ozrl okrog sebe, je zagledal kup ženskih kril, napol skritih za špansko steno. Ah, seveda, tista punčara, se je spomnil. Prišilil je uho in zaslišal počasno in enakomerno dihanje nedolžnega otroka. Prav, torej še spi, in za povrhu tako spokojno, da bi jo bilo greh zbuditi. Bil je zbeگان, praskal se je po nogah, nezadovoljen s pustolovščino, v katero je znova padel in ki mu bo bržčas spridila delovno jutro. Hudoval se je nad svojim mehkim srcem: najbolje stori, če jo kar takoj zbudi, da bo čim prej odnesla peté. In vendar si je prav po tihem nataknil hlače, si obul copate in po prstih stopical naokrog.

Kukavica je oznanila deveto uro, Claude se je nemirno zdrznil. Nič se ni zganilo, tihceno dihanje je kar trajalo. Pomislil je, da bi bilo najpametneje, če se loti velikega platna: zajtrk si bo pripravil pozneje, ko se bo lahko prosto gibal. A se ni odločil za nič. Sam je živel v strašnem neredu, zdaj pa ga je naenkrat zmotil kupček kril, ki so zdrsnila na tla. Voda je odtekla, a oblačila so bila še vedno mokra. Godrnjaje je drugo za drugim pobral in jih razobesil po stolih, obsijanih od sonca. Le kako si lahko privošči svoje cape pustiti

takole v razsulu! Nikoli se ne bi posušile, punca ne bi nikoli odšla! Nerodno je prijemal in iz roke v roko prekladal kose ženske garderobe, veliko opravka si je dal s črnim volnenim životcem, na vseh štirih je iskal nogavice, ki so zdrsnile za neko staro platno. Bile so iz fine škotske preje, pepelnato sive, dolge in tanke; natanko si jih je ogledal, preden jih je obesil na stol. Bile so mokre od roba krila, ožel jih je in jih, da bi se kar najhitreje znebil lastnice, nekajkrat pogladil s toplimi rokami.

Odkar je bil na nogah, je Clauda neznansko imelo, da bi umaknil špansko steno in pokukal za njo. Zvedavost, ki se je je sramoval, ga je še bolj ozlovoljila. Po stari navadi je skomignil z rameni in vzel v roke šop čopičev, ko se je iz glasnega šuštenja perila za hip izvilo nerazločno momljanje, ki mu je znova sledilo pritajeno dihanje; tokrat ni vzdržal, odložil je čopiče in poškilil za špansko steno. To, kar je zagledal, ga je prikovalo na mestu in mu zaprlo sapo, da je ves iz sebe zamrmral:

»Ah, gromska strela! ... Ah, gromska strela! ...«

Mladenka je v gorkoti steklenega rastlinjaka, ki je puhtela izpod stropa, pravkar odgrnila rjuho; izčrpana od številnih neprespanih noči je v kopeli sončne luči spala tako trdno in globoko, da niti najmanjši drhtljaj ni zmotil njene brezmadežne golote. V vročični nespečnosti so se ji odpeli naramni gumbi na srajci, levi rokav ji je zdrsnil z rame in ji razgalil oprsje. Imela je zlato sijočo in kot svila tanko kožo, kožo v pomladanskem brstenju, dvoje majhnih jedrih prsi, nabreklih od sokov, iz katerih sta štrlela svetlo rožna-

ta popka. Desno roko si je podložila pod vrat, glava ji je v snu omahnila vznak, nedrja so se ji zaupljivo ponujala v veličastni drži popolne predaje, razpuščeni črni lasje so ji bele grudi odevali v teman plašč.

»Ah, gromska strela! Salamensko čedna je!«

To je bilo to, natanko to, lik, ki ga je že toliko časa zaman iskal za svojo sliko in za povrhu v malone pravšnji pozi! Mogoče za kanec presuha, malce dekliško preklasta, ampak tako sveža, tako rosno mlada! Ob tem pa do kraja dozorele prsi! Kje, hudiča, je sinoči skrivala to oprsje, da ga ni niti za hipec zaslutil? Pravcato odkritje!

Claude je z lahnimi koraki stekel po škatlo s pasteli in velik list papirja. Nato je sédel na rob nizke pručice, si na kolena položil karton in z blaženim izrazom na obrazu začel risati. Vsa njegova vzburjenost, mesena zvedavost in zatrto poželenje so se nazadnje zlili v očaranost umetnika, v zanos nad čudovitimi oblinami in skladnimi planjem mišic. Na dekle je bil že povsem pozabil, navdušeno se je potapljal v snežno belino prsi, ki je osvetljevala nežno jantarjevino ramen. V plahi skromnosti se je vpričo čudes narave počutil neskončno majhnega, ponižno je sklanjal glavo, spet je bil majhen deček, priden, pozoren in spoštljiv. Vse skupaj je trajalo dobre četrť ure, vsake toliko je počil in zamežikal z očmi. Bal se je, da se punca ne bi premaknila, zato je brž spet poprijel za delo, v strahu, da je ne bi zbudil, si ni upal niti dihati.

Vendar so se kljub globoki delovni zbranosti v njem začele nabirati in brenčati najrazličnejše nejasne misli. Kdo neki je neznanka? Zagotovo ni capajdra,

kot je bil sprva pomislil, vse preveč rosna in sveža je. A čemu mu je šla pripovedovat tisto neverjetno storijo? Izmišljal si je še druge zgodbe: mlada igralka, ki je z ljubimcem pristala v Parizu, tu pa jo je kavalir pustil na cedilu; nedolžna meščanka, ki jo je prijateljica zapeljala v razvrat in si zdaj ne upa vrniti domov k staršem; ali še bolj zapletena drama, polna običajnih in najbolj nenavadnih sprijenosti, strahot, za katere ne bo nikoli izvedel. Ugibanje je še podkrepilo njegovo negotovost, lotil se je obraza, ki ga je med risanjem nadvse skrbno opazoval. Gornji del je izražal dobroto in milino: prosojno čelo, zaokroženo kot kristalno ogledalo, ozek nosek s tankima nemirnima nosnicama; pod vekami je bilo mogoče slutiti nasmejane oči, ki s smehljajem najbrž ožarjajo ves obraz. Vendar pa je spodnji del obličja zatemnil sijaj nežnosti in miline, spodnja čeljust je štrlela naprej, predebele ustnice so bile krvavo rdeče, razkrivale so vrsti zdravih belih zob. Bilo je videti kot napoved strasti, kot znamenje prebujajoče se in še nezavedne ženskosti, ki se skriva za potezami otroške krhkosti.

Nenadoma je lahen drget, kot bi se skodrala tkani-
na, vzvalovil čez satenasto kožo. Nemara je le začutila pogled moškega, ki se je pasel po njej. Dvignila je težki veki in kriknila.

»O moj bog!«

Otrpnila je v grozi pred neznanim krajem, pred neznanim mladeničem, ki je v sami srajci čepel pred njo in jo požiral z očmi. Potem je z nemočno kretnjo potegnila nase rjuho in si jo z obema rokama pritisnila na oprsje, kri ji je zaplala v sramežljivi neboljenosti,

živa rdečica se ji je kot rožnat tok pretočila z lic in jo zalila vse do prsnih konic.

»Kaj je zdaj to?« je vzkliknil ozlovoljeni Claude, ki mu je roka s svinčnikom obvisela v zraku. »Kaj vas je naenkrat pičilo?«

Nič ni odgovorila, negibno je obležala z rjuho okrog vratu, zvita v klobčič in zgrbljena v dve gubé, da jo je bilo v postelji komaj videti.

»Saj vas ne bom požrl ... Dajte no, bodite tako prijazni in se namestite tako, kot ste ležali prej.«

Nov naval krvi ji je pordečil ušesa. Nazadnje je izjecljala:

»Ah ne, nikar, gospod, nikar!«

Clauda je počasi začela grabiti jeza, podlegal je enemu svojih pogostih napadov srda. Dekletova trma se mu je zdela skrajnje bedasta.

»Joj, vas je zdaj nemara kaj manj? Se je mar svet podrl, če sem videl, kako ste grajeni? ... Koliko ženskih teles sem že videl! ...«

Mladenka je zajokala in Claude je do kraja izgubil razsodnost, obupan nad zlo usodo; najbolj ga je peklila misel, da skice ne bo mogel dokončati, da ga bo dekletova pretirana sramežljivost oropala za prekrasno študijo, ki jo tako zelo potrebuje za pravkar nastajajočo sliko.

»Ne dovolite, kaj? Saj to je preneumno! Za koga me pa imate? ... Povejte, sem se vas mogoče dotaknil! Če bi mi šle neumnosti po glavi, bi si jih lahko sinoči v izobilju privoščil ... Ko bi vi vedeli, draga moja, kako malo mi je mar zanje! Mirno mi lahko vse pokažete ... Pa tudi nič kaj prijazno ni od vas, da

mi odrekate to majhno uslugo, navsezadnje sem vas le pobral na ulici, prespali ste v moji postelji.«

Zajokala je še močneje in glavo zarinila v blazino.

»Prisegam vam, da skico nujno potrebujem, drugače vas ne bi trafil.«

Obilje solza ga je presenetilo, sramoval se je svoje grobosti; v zadregi je umolknil in ji pustil, da se malce umiri; nato je z blagim glasom nadaljeval:

»No ja, če vam je nerodno, pa pozabiva vse skupaj ... Ampak, ko bi vi vedeli! Na sliki se že dolgo ubadam z likom, ki mu nikakor ne pridem blizu, vi pa se mu sijajno prilegate! Ko gre za to preklicano slikarstvo, sem pripravljen zadaviti tudi mater in očeta. Tako je pač s tem, mi boste že morali oprostiti ... Bodite tako dobri in mi naklonite še nekaj minut! Ne, ne, kar pri miru ostanite! Ne prsi, ne zahtevam oprsja, samó glavo, nič drugega kot glavo! Ko bi mi dovolili dokončati vsaj glavo! ... Usmilite se me, bodite tako prijazni in vrnite roko v prejšnji položaj, do smrti vam bom hvaležen!«

Zdaj jo je že naravnost rotil, ganljivo je mahal s svinčnikom, razvnet in zamaknjen v siloviti umetniški želji. Sicer pa se ni premaknil, še vedno je čepel na pručki, dovolj daleč od mladenke. Ta se je slednjič le osrčila in odkrila svoje utolaženo obličje. Kaj pa naj bi storila? Izročena mu je na milost in nemilost, pa tako nesrečen je videti! Vendar se je še malce obotavljala oklevala, nekoliko ji je še bilo nerodno. Počasi, brez besed, je izpod rjuhe izvlekla golo roko in si jo potisnila pod glavo, ob tem pa si z drugo, pokrito roko skrbno tiščala rjuho pod brado.

»Joj, kako ste prijazni! ... Pohitel bom, le še hipec in boste spet prosti.«

Sklanjal se je nad risbo, dekletu je namenjal le še prodorne poglede slikarja, ki mu resnična ženska povsem izhlapi izpred oči in pred seboj vidi le še modelko. Punca je sprva spet rahlo zardela, občutek, da mu kaže golo roko, neznamenit košček same sebe, ki bi ga brez zadrege pokazala na kateremkoli plesu, jo je v tem položaju neznansko begal. Potem pa se ji je fant zazdel tako blag in razumevajoč, da se je pomirila, lica so se ji ohladila, usta pa raztegnila v medel zaupljiv nasmeh. Izza polpriprtih vek ga je začela tudi sama proučevati. Kako jo je bil sinoči prestrašil s to svojo gosto brado, tršato glavo in vihravimi kretnjami! In sploh ni grd, na dnu njegovih rjavih oči je odkrila neskončno milino, najbolj pa jo je presenetil nos, fin ženski nosek, zgubljen sredi sršočih dlak okrog ustnic. Rahel drget živčne negotovosti mu je spreletal telo, nekakšna vznesenost, ki je vdihovala življenje v svinčnik med konicami dolgih tankih prstov in ki se ji je zdela na moč ganljiva, čeprav še sama ni vedela čemu. Zagotovo ni slab človek. Z grobstvo samo prikriva svojo plahost. Vsega tega ni čisto dobro razumela, je pa toliko bolj čutila in se zato vse bolj počutila, kot bi se znašla na obisku pri prijatelju.

Res pa je, da ji je atelje še vzbujal malo strahu. Previdno si ga je ogledovala, osupla nad tolikšnim neredom in zapuščenostjo. Pred pečjo so se še kopicili ostanki pepela iz lanske zime. Razen postelje, toaletne mizice in divana ni bilo drugega pohištva, le

stara razmajana hrastova omara in velika smrekova miza, založena s čopiči, barvami, umazanimi krožniki in špiritnim gorilnikom, na katerem je samevala ponev z zasušeno mineštro. Stoli z oguljeno slamo so bili pomešani med šepastimi slikarskimi stojali. Poleg divana je stala sinočnja sveča, na podu, ki bi ga bilo treba pomesti vsaj enkrat na mesec; v bližini je stala še ura s kukavico, velikanska ura, okrašena z rdečimi cvetovi, ki je s svojim zvonkim tiktakanjem delovala nadvse veselo in urejeno. Toda najbolj so jo plašile skice, brez okvirjev obešene po stenah, povodenj skic, ki je lila vse do tal, kjer se je kopičila v grmado vsevprek nametanih platen. Še nikoli ni videla tako strašnih slik, grobih, žarečih, naslikanih v tako divjih barvah, da so jo oplazile in ranile kot kočijaške kletvice, vržene izpred vrat vozarske krčme. Povesila je pogled, pozornost ji je pritegnila k steni obrnjena slika, veliko platno, ki ga je imel slikar trenutno v delu in ki ga je vsak večer potisnil k steni, da ga je naslednje jutro lahko ocenjeval s svežino prvega pogleda. Kaj neki skriva to platno, da si ga ne upa niti pokazati? Skozi razsežni prostor je potovala sijoča zaplata sonca, ki je neovirano lila skozi nezastрте strešne šipe in se kot tekoče zlato razlivala po vegastem pohištvu ter še poudarjala njegovo zanemarjeno ubožnost.

Claude se je naveličal molka. Hotel je nekaj reči, vseeno kaj, iz vljudnosti pač in predvsem zato, da bi dekletu olajšal prisiljeno držo. A naj se je še tako trudil, zmogel je le vprašanje:

»Kako vam je ime?«

Odprla je oči, ki jih je bila zaprla, kot bi znova utonila v sen.

»Christine.«

Presenetilo ga je. Tudi sam ji ni zaupal imena. Že od sinoči sta bila skupaj, skupaj sta preživela noč, pa se še nista seznanila.

»Meni je ime Claude.«

Za hip jo je pogledal in opazil, da se je ljubko nasmehnila. Ušel ji je nasmešek odrasle punce, ki je po duši še otrok. Nasmejala jo je zapoznala izmenjava imen. V dobro voljo pa jo je spravilo še dodatno odkritje:

»Glej no, Claude in Christine imata isto začetnico!«

Spet je zavladal molk. Claude je mežikal z vekami, se naprezal, zmanjkovalo mu je domišljije. Zazdelo se mu je, da dekle postaja rahlo nestrpno; v strahu, da se ne bi premaknilo, je bleknil tjavdan, toliko, da ga zamoti:

»Precej vroče je.«

Tokrat je zatrla nasmešek, znamenje prirojene šegavosti, ki se je nehote prebujala v njej in silila na plano, odkar se je počutila na varnem. Vročina je vse bolj naraščala, mladenka v postelji se je počutila kot v parni kopeli, kožo je imela vlažno in bledikavo, kot bi jo zalila mlečna bledica kamelij.

»Res je dokaj vroče,« je resno odvrnila, oči pa so se ji navihano smehljale.

In Claude je dobrodušno sklenil:

»Sonce nama prijazno sije v sobo. Ah, kako se prileže pošten odmerek sonca na koži! ... Sinoči bi nama tam pred vrati hudo prav prišel, kaj pravite?«